

MITY GRECKIE DLA DZIECI

ZGODNE
Z PODSTAWĄ
PROGRAMOWĄ

POLECANE
PRZEZ
NAUCZYCIELI

LUCYNA SZARY

ILUSTROWAŁ MIKOŁAJ KAMLER

MITY GRECKIE DLA DZIECI

Autor: Lucyna Szary

Ilustracje i okładka:
Mikołaj Kamler

Redakcja:
Maria Zagnińska

Korekta:
Agnieszka Antosiewicz, Maria Zagnińska

ISBN 978-83-7517-671-1

Wydanie III

© Copyright for this Edition by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

2025

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. 12 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Opracowanie graficzne:
Mikołaj Kamler

Skład:
Pracownia Register

WSTĘP

Mity greckie to znane od tysięcy lat historii, które kiedyś wyjaśniały świat, a dziś nadal fascynują swoją barwnością, różnorodnością i porywającą akcją. Są jedną z podstaw europejskiej kultury i jako takie powinny znaleźć ważne miejsce w dziecięcych biblioteczkach. Przedstawiamy mity w nowej, świeżej odsłonie, napisane specjalnie z myślą o uczniach szkoły podstawowej, ale nie tylko. Humor, wartki tok opowieści, wiele ciekawostek i przystępny język przyciągną każdego młodego czytelnika. Pierwsza część książki zawiera **informacje o bogach i świecie mitologicznym**, niezbędne do przygotowań do lekcji czy przed klasówką, druga to **pełna treść mitów wymaganych w podstawie programowej** w szkole podstawowej. Zapraszamy w podróż po starożytnej Grecji i życzymy przyjemnej lektury!

Autorka i Wydawnictwo GREG

LEGENDA

Frazeologizm – ogólnie przyjęte wyrażenie o konkretnym znaczeniu, pochodzące z mitu lub z nim związane

Ciekawostka – dodatkowa informacja, wyjaśnienie, interesujący fakt, ciekawy szczegół, inna wersja wydarzeń

Czy wiesz, że... – ważny fakt, pojęcie, termin

CZYM SĄ MITY?

Aby zrozumieć, czym są mity, cofnijmy się w odległe czasy, może 5 tysięcy lat temu, a może więcej. Dlaczego? Gdyż nikt tak naprawdę nie jest w stanie dokładnie określić, kiedy te niezwykle opowieści powstały. Wyobraźmy sobie pradawnych mieszkańców terenów Półwyspu Bałkańskiego czy setek wysepek na Morzu Śródziemnym. Z pewnością człowiek żył wtedy w bliskiej więzi z przyrodą, był od niej zależny i obserwował jej potęgę. Pioruny, trzęsienia ziemi, wybuchy wulkanów, powodzie, zmiany pór roku, ziemia rodząca plony wzbudzały w nim podziw i lęk. Wiedział o swojej z nią więzi, próbował ją poznać i zrozumieć. Zaczął też, dostrzegając jej wielką siłę, otaczać ją czcią, składać ofiary. To jednak mu nie wystarczało; pragnął wiedzieć o niej jak najwięcej, więc obserwował świat i porządkował informacje. Gromadził doświadczenia, przekazywał je dalszym pokoleniom i dzięki wyobraźni tworzył historie pozwalające lepiej zrozumieć rzeczywistość. Tak narodziły się mity, czyli opowieści o bogach i bohaterach greckich.

Chociaż Grecy przedstawiali w mitach bogów, którym na co dzień składali hołdy w świątyniach, poświęcali ofiary na ołtarzach i oddawali im cześć, to opowieści te nie stały się religią w takim znaczeniu, jak Biblia dla wierzących. Każda miejscowość, większe miasto mogło mieć swojego własnego boga-patrona. Każda rodzina mogła czcić inne bóstwo, a pieśniarze mogli na swój sposób przedstawiać bogów.

Mity nie są też jedynie fantastycznymi opowieściami i baśniami. Przedstawiając odległe epoki, mówią o autentycznych wydarzeniach i historycznych miejscach. Dzięki informacjom zawartym w micie o wojnie trojańskiej, opisaną przez Homera w *Iliadzie*, **Henryk Schliemann** odnalazł miejsce, w którym leżała historyczna Troja. Dzięki odkryciom angielskiego archeologa **Arthura Evansa** na Krecie możemy zobaczyć, jak wspaniały był pałac w Knossos, z niezliczoną ilością sal, tarasów, korytarzy, które naprawdę przypominają wielki labirynt. Freski przedstawiające delfiny, tancerki, naczynia w kształcie głowy byka potwierdzają istnienie wspaniałej kultury wywodzącej się od mitycznego władcy Minosa.

Treść mitów nie jest sprawą prostą. Pewnie się zastanawiacie, dlaczego niektóre historie różnią się, czasami mają odmienne wątki lub zakończenia?

JAKIE SZCZEGÓLNE MOCE POSIADAJĄ?

Potrafią przybierać różne postaci – ludzi, zwierząt. Rodzą się w niezwykle okolicznościach, w niezwykle sposób i dorastają niebywale szybko. Każdy bóg ma swój zakres władzy, niezwykle umiejętności i zdolności. Bogowie mogą zalewać krainy, zsyłać grzmoty, potężne wiatry, tworzyć nowe lądy, wywoływać trzęsienia ziemi, zmieniać pory roku, znikać i pojawiać się. Posiadają też znane ludziom umiejętności – pięknie śpiewają, polują, haftują, układają wiersze, tańczą. We wszystkich tych czynnościach są perfekcyjni. Żaden śmiertelnik nie może się z nimi równać. Dla tych, którzy chcą z bogami konkurować, przeważnie kończy się to tragicznie. Bogowie greccy są nieśmiertelni, ale ogranicza ich **Mojra**, czyli bogini przeznaczenia, która pilnuje praw. Nawet bogowie jej podlegają. Nie są też wszechwiedzący, dlatego często przydarzają im się różne przygody.

JACY SĄ?

Mają wady i zalety. Potrafią być szlachetni, wspaniałomyślni, ale też zawistni i próżni. Często się kłócą, są pamiętliwi, mściwi i uwielbiają konflikty, lubią też wtrącać się w życie ludzi. Niektórzy wręcz igrają ludzkim losem, inni otaczają ludzi opieką, bronią ich, uczą, poświęcają się dla nich.

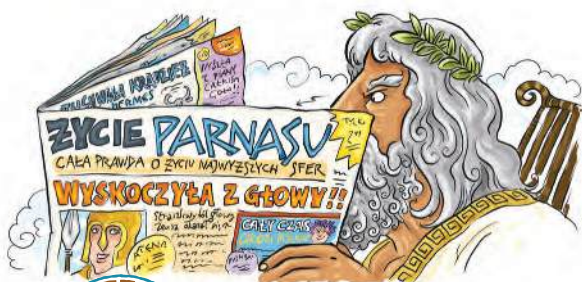
CZY SĄ PODOBNI DO LUDZI?

JEŻELI TAK, TO W CZYM?

Tak jak i ludzie odczuwają ból, płaczą, rozpaczają. Bywają złośliwi i tchórzliwi, a także zazdrośni. Czasami obrażają się z byle powodu. Lubią też żartować, śmiać się, bawić. Obdarzeni są takimi samymi cechami, jak śmiertelnicy na Ziemi.

CZYM SIĘ ZAJMUJĄ?

Każdy z bogów ma swoją dziedzinę, zakres władzy, ale wszyscy podlegają Zeusowi. To król bogów, który łagodzi kłótnie, zwołuje narady i rozstrzyga spory. Bogowie spędzają czas

w pałacach olimpijskich lub podróżują po świecie. Ustanawiają prawa i pilnują ich przestrzegania i porządku. Wyznaczają pory roku, rządzą wiatrami, morzami, układają pieśni, grają na lirze lub prowadzą wojny. Każda część Ziemi, każde źródło, dolina, drzewo, a nawet kwiat ma swoje bóstwo opiekuńcze. Wszystkie umiejętności, wiedzę ludzie posiadają od bogów.

ZEUS – KRÓL BOGÓW I PAN OLIMPU

Pochodzenie	wnuk Uranosa i Gai, syn Kronosa i Rei
Wygląd	postawny, muskularny, z gęstymi włosami i brodą okalającą twarz, nosi długi chiton haftowany złotymi nićmi
Atrybuty	grom i błyskawica, orzeł i tarcza egida, poświęcona mu roślina – dąb
Zakres władzy	władca Ziemi i nieba, król wszystkich bogów, pilnuje porządku i sprawiedliwości
Jaki jest?	bywa porywczy i pamiętliwy, ale również łagodny, nigdy nie zmienia swoich wyroków, łatwo się zakochuje i często przez to ma kłopoty

Oto wielka sala Olimpu otoczona kolumnami, promienie słoneczne oświetlają wnętrze, wieje delikatny wietrzyk. W półokręgu ustawione są marmurowe trony. Na największym, ozdobionym złotem, kością słoniową i drogocennymi kamieniami siedzi Zeus – najpotężniejszy z bogów. Patrzy łagodnym wzrokiem na przybyłych gości, gładzi gęstą, kręcącą brodę i uśmiecha się. Dzisiaj jest w dobrym humorze, opowie swoją historię.

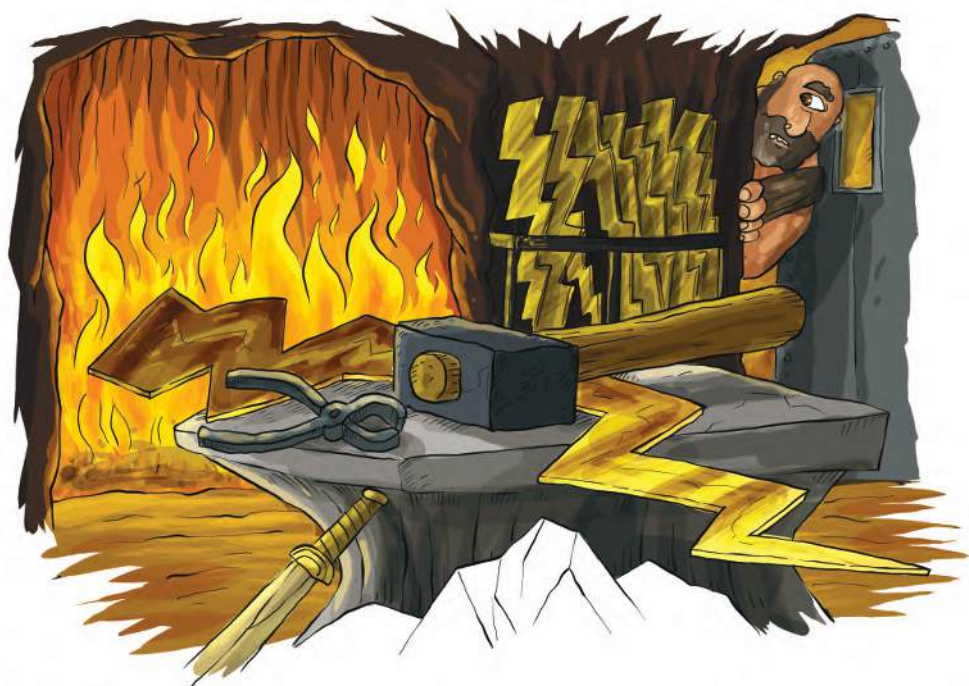
Poruszcie Waszą wyobraźnię... tak jak to zrobiła czwórka przyjaciół z Aten. Chłopcy zapragnęli poznać bogów, natchnęły ich dzieła Homera. Wybrali się na Akropol, aby

Atrybut – przedmiot nawiązujący do życia boga, który wyróżnia go, dzięki któremu możemy go rozpoznać.

Chiton – szata noszona w starożytnej Grecji, złożona z dwóch prostokątów, przewidywana w pasie.

nie był w stanie jej oswobodzić. Bogowie długo musieli go prosić, aby uwolnił swą rodzicielkę. Dopiero Dionizos namówił go do przybycia na Olimp. Hera na zawsze zapamiętała tę nauczkę. Ale on nie zachowuje długu urazy, pomimo że dwukrotnie został zrzucony z Olimpu. Kiedyś, w trakcie strasznej kłótni, stanął w obronie matki, a wtedy ojciec strącił go z góry bogów. Leciał cały dzień, aż o zachodzie słońca spadł na wyspę Lemnos. Tam dobrzy ludzie zaopiekowali się nim i wyleczyli roztraskaną o skały nogę. Co prawda Zeus szybko ochłonął i bardzo żałował swego postępku, jednak rozżalony Hefajstos nie chciał wracać na Olimp. Wiele razy Hermes przybywał, aby skłonić go do powrotu. Na próżno. W końcu ojciec, chcąc wynagrodzić wszystkie krzywdy, oddał mu za żonę najpiękniejszą z bogiń – Afrodytę.

„Co z tego, jej zależy tylko na miłostkach, strojach, ucztach, złotych błyskotkach” rozmyśla Hefajstos. „Ale moje błyskotki nie mają sobie równych, więc kto ma je nosić, jak nie najpiękniejsza z bogiń” stwierdza w duchu i uśmiecha się.

– Hermesie, oto naszyjnik z perłami i diadem dla Afrodyty, przekaz jej, że są godne jej urody! Zapewne chcecie zobaczyć, jak wykuwa się miecze i tarcze? – zwrócił się do zaciekawionych gości.

Chłopcy poszli za boskim kowalem, który chętnie uczy ludzi rzemiosła. Nie skrywa tajemnic i nie bywa zazdrosny. Niejeden raz przebywał w Atenach i pokazywał, jak budować domy, odlewać metale. Hefajstos to niezwykły bóg; teraz będą z większą czcią odnosić się do każdej pracy.

– Czas na powrót na Olimp – wmieszał się Hermes. – Przedemną jeszcze tyle pracy... Jestem najbardziej zabieganym bogiem. Ani chwili wytchnienia. Ja też ciężko pracuję. Do zobaczenia na Olimpie, Hefajstosie!

– Żegnaj, Hefajstosie! – krzyknęli chłopcy, trzymając się Hermesa. – Kogo teraz odwiedzimy? – niecierpliwili się.

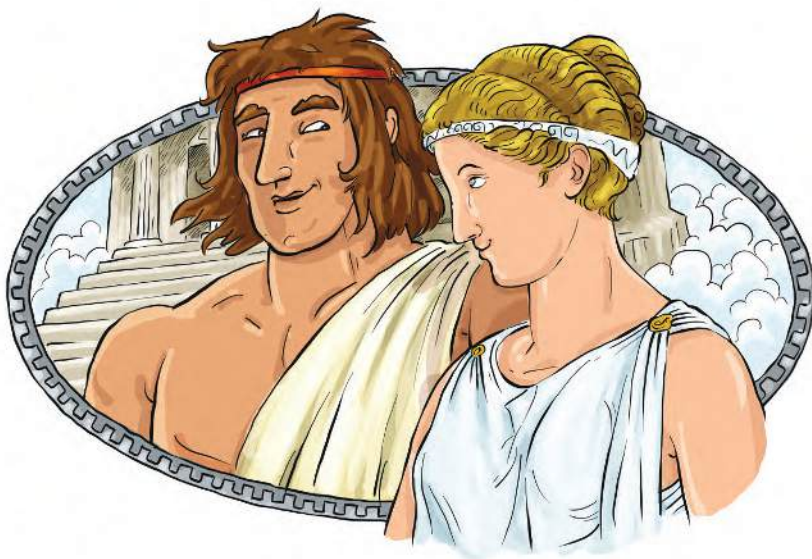
Boski posłaniec miał dla nich kolejną niespodziankę – podczas podniebnego lotu obejrzą królestwo morza, a być może zobaczą też samego Posejdon. Kto wie?

POSEJDON – POTĘŻNY WŁADCA MÓRZ, RZEK I JEZIOR

Pochodzenie	syn Kronosa i Rei
Wygląd	siwy starzec, postawny i muskularny, o potarganych włosach, z bujną brodą pełną muszli, mułu, groźnym spojrzeniem spod krzaczastych brwi
Atrybuty	trójząb wykuty przez Cyklopów, zwierzę – delfin, byk i koń, roślina – sosna
Zakres władzy	pan mórz, rzek i jezior
Jaki jest?	mściwy, żądny władzy, porywczy, łatwo wpada w gniew

WySPA Hefajstosa malala z każdą chwilą, gdy zaczęli wznosić się coraz wyżej w powietrze. Pod nimi było już tylko morze, spokojne, mieniące się różnymi odcieniami od zielonkawego koloru i lazuru przy brzegu aż do ciemnego granatu w głębi. Dzień był słoneczny, wiał lekki wietrzyk. Na wodzie gdzieniegdzie pojawiały się delikatne bałwany. Rybacy w swoich łodziach, które wyglądały jak małe muszki, nie mieli się czego obawiać.

Zeus, tak jak obiecał, zabrał swego syna na Olimp. Herakles cieszy się teraz razem ze swymi siostrami i braćmi wiecznym życiem i szczęściem. Nawet Hera podała mu rękę na zgodę i oddała za żonę boginię wiecznej młodości – Hebe.

TEZEUSZ – NAJSŁYNNIEJSZY ATEŃSKI HEROS

WYROCZNIA DELFICKA

Król Aten, Ajgeus, nie mógł doczekać się potomka. Po dwóch bezdzietnych małżeństwach, bardzo zasmucony, udał się do wyroczni delfickiej, która rzekła: „Nie powinienes otwierać bukłaka z winem aż do samych Aten”. Trudno było to zrozumieć, więc udał się do króla Trojzeny, którego uważano za mędrca. Ten pojął przepowiednię i wyjaśnił, że to jego córka Aitra urodzi Ajgeusowi syna. Królowi bardzo spodobała się Aitra i spędził z nią jakiś czas, ale postanowił powrócić do Aten. Przedtem jednak poszedł z nią nad brzeg morza, gdzie pod wielką skałą zakopał swój miecz i sandały. Gdy przyszły syn dorośnie i będzie na tyle silny, że podniesie głaz i wydobędzie rzeczy, ma udać się do swego ojca do Aten.

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	5
CZYM SĄ MITY?.....	7
WSZYSTKO MA SWÓJ POCZĄTEK.....	9
Powstanie świata i człowieka.....	9
Pierwsi bogowie i Tytani.....	10
Powstanie człowieka i problemy pierwszego pokolenia ludzi.....	13
Cztery wieki ludzkości.....	17
DRZEWO GENEALOGICZNE BOGÓW OLIMPIJSKICH.....	18
ZGROMADZENIE WIELKICH BOGÓW OLIMPIJSKICH.....	19
Co powinniście wiedzieć o greckich bogach?.....	19
Zeus – król bogów i pan Olimpu.....	21
Hermes – skrzydłonogi boski posłaniec.....	24
Hera – żona Zeusa, opiekunka małżeństwa i strażniczka wierności...	27
Atena – najmądrzejsza z bogiń.....	30
Ares – bóg, który uwielbia kłótnie i wojnę.....	34
Apollo – najprzystojniejszy spośród bogów, patron piękna i sztuki....	36
Artemida – bogini lasów, dzikich zwierząt, sztuki myśliwskiej.....	40
Afrodyta – bogini piękna i miłości.....	42
Hefajstos – bóg ognia, który nie lubi tracić czasu.....	46
Posejdon – potężny władca mórz, rzek i jezior.....	49
Hades – nieubłagany władca świata podziemnego.....	53
Hestia – strażniczka praw i opiekunka domowego ogniska.....	55
Dionizos – wielbiony przez Greków bóg wina, życia i radości.....	56

NAJWAŻNIEJSZE ŚWIĘTA KU CZCI BOGÓW I NAJSŁYNNIEJSZE ŚWIĄTYNIE	61
Grecki kalendarz.....	63
Igrzyska na cześć bogów	65
MINI LEKSYKON POSTACI MITYCZNYCH	67
NAJSŁYNNIEJSZE MITY	71
Mit o Dedalu i Ikarze	71
Demeter i Persefona.....	75
Szyf – niepoprawny król Koryntu	78
Greccy herosi	81
Herakles i jego 12 niezwykłych prac.....	81
Tezeusz – najślynniejszy ateński heros.....	98
Wielka wyprawa Jazona po złote runo	105
Orfeusz i Eurydyka.....	114
Tragiczne losy królewskiego rodu Labdakidów	117
Historia wojny trojańskiej	122
Tułaczka Odyseusza	129

Witajcie w świecie pełnym potężnych
BOHATERÓW, wszechmocnych **BOGÓW**,
budzących grozę **POTWORÓW** i wspaniałych
NADPRZYRODZONYCH STWORZEŃ!

Witajcie w świecie, gdzie rządzi
PRZEZNACZENIE, a jego wyroki znają
WIESZCZOWIE i **WYROCZNIE**

w tajemniczych świątyniach!

Witajcie w świecie, w którym można zwyciężać
groźne **BESTIE**, podróżować **NA KRAJ**
ŚWIATA, zdobywać **SŁAWĘ**
i **BOGACTWA**, a nawet zyskać
NIEŚMIERTELNOŚĆ!

WITAJCIE W ŚWIECIE MITÓW GRECKICH!

SKOMPLETUJ CAŁĄ SERIĘ KOLOROWA KLASYKA:

I INNE TYTUŁY.

ISBN 978-83-7517-671-1

9 788375 176711 >

K Kolorowa
Klasyka

ul. Klasztorna 2B, 31-979 Kraków
www.greg.pl